

Piraatteja ja feministejä

*Sanna Kallioinen (2004),
Rannalla merirosvon morsiamen
kanssa: Feminismin, jälkikolo-
nialismin ja australialaisuuden
representaatioita. Jyväskylä:
Jyväskylän yliopiston Nykykult-
tuurin tutkimuskeskuksen
julkaisuja 78, 134s.*

Viimeisen vuosikymmenen aikana australialaista kulttuurin tutkimusta on tehty tunnetuksi kokoavien julkaisujen, oppituo-
lien perustamisen ja konferens-
sitoiminnan kautta. Suomessa
australialainen kulttuurintutki-
mus ei ole välttämättä kovin-
kaan tuttua Meaghan Morrisin
tai Tony Bennettin kaltaisia tut-
kijahahmoja lukuun ottamatta,
minkä takia ilahduin nähdessäni
Sanna Kallioisen tuoreen teok-
sen *Rannalla merirosvon mor-
siamen kanssa*. Teoksen otsikko
viittaa Meaghan Morrisin tun-
nettuun tekstikokoelmaan *The
Pirate's Fiancée* (1988), jota
vasten Kallioinen lukee niin ku-
vaesimerkkejä, feminististä fi-
losofiaa, kaunokirjallisuutta
kuin lähdeluetteloiden laatimisen
politiikkaakin.

Rakenteellisesti teos jakaan-
tuu neljään päälukuun, joista en-
simmäinen käsittelee australia-
laisuuden representaatioita ja
Morrisin teosta, toinen Mary
Dalya, sukupuolieroa ja femi-
nistisiä strategioita, kolmas Rosi
Braidottia, paikantuneisuuden
kysymyksiä ja naissubjektiutta
ja neljäs Morrisia, postmoder-
nin teoriaa sekä aboriginaalien
näkyvyyttä ja poissaoloa. Aust-
ralialaisen kulttuurintutkimuk-
sen yleisemmän käsittelyn si-
jaan teoksen painopiste onkin
feministisen tutkimuksen kan-

sainvälisissä dialogeissa ja katkoksisissa sekä tutkijan paikkaa koskeissa pohdintoissa.

Rannalla merirosvon morsiamen kanssa pohjaa Sanna Kallioisen kirjallisuustieteen pro gradu -tutkielmaan, jollaiseksi se on omaleimainen ja kunnianhimoinen. Teksti ei kuitenkaan käänny kirjaksi täysin sujuvasti, sillä esille nostettavia laajoja teemoja ja tutkimuskysymyksiä on mahdotonta käsitellä sen kompaktissa 134 sivun pituudessa. Toiseksi lukijalle ei anneta kovinkaan selviä navigointiohjeita tekstissä etenemiseen. Johdannossa Kallioinen luonnehtii teostaan kuvista, fragmenteista ja spekulatiosta syntyneeksi (s. 9). Lukukokemuksena tämä tarkoittaa kuitenkin niin hajanaisuutta, pinnallisuutta kuin katkonaisuuttakin, koska kuvien ulottuvuuksia, fragmenttien välisiä siirtymiä tai spekulatioiden asiayhteyksiä ei aina avata.

Otsikkotasolla kirjan fokuksiksi tarjotaan feminismiä, jälkikolonialismin ja australialaisuuden *representaatioita*, mutta representaatioita analysoidaan lähinnä ensimmäisessä pääluvussa. Luvun kiinnostavana tutkimusasetelmana on tarkastella (hiekk)annan merkitystä australialaisuuden kuvittelussa sekä kirjallisuus- että valokuvaesimerkkien kautta. Tässä kohtaa kirja olisi ehdottomasti hyötynyt kuvituksesta, sillä käsiteltävät tapausesimerkit – kuten Max Dupainin valokuva *The Sunbaker* – eivät ole todennäköisesti suomalaislukijoille tuttuja. Valokuvaesimerkin lukemista leimaa koko teokselle ominainen *hoppu*: tapausesimerkeissä ei viivytä, tutkimuskeskusteluihin lisätään yhä uusia ääniä, kysymyksenasetteluja ja teoreettisia viitekehyksiä, yh-

teenvedot ovat osittaisia ja tarinan laajemmat juonet katoavat sivupolkuihin. Rantametaforaa varioiden lukukokemus muistuttaa vuorovedessä seisomista: vesimassa nousee ja laskee, hukuttaa alleen ja vetäytyy taas, eikä koskaan voi olla varma mitä sen mukana rannalle huuhtoutuu.

Tarinan arvaamattomuus on yhdellä tavalla viehättävää, mutta tutkimuskirjallisuuden kohdalla valikoituja reittejä tulisi myös perustella ja pohtia. Pääluvuissa tuodaan yhteen hyvin erilaisissa viitekehyksissä kirjoittavia feministitutkijoita Mary Dalysta Hélène Cixous'hun, Meaghan Morrisiin ja Luce Irigarayhin sekä Rosi Braidottista Gayatri Chakravorty Spivakiin ja Donna Harawayhin. Kyseessä ei ole niinkään tutkijoiden saataminen dialogiin toistensa kanssa kuin näiden ketjuttaminen – tutkijasta ja tutkimus-tekstistä toiseen siirtyminen näiden väliin paradigmaattisiin eroihin tai yhteensopimattomuuksiin syventymättä. Huolimatta siitä, että *Rannalla merirosvon morsiamen kanssa* keskittyy paljolti tutkijan paikan-tuneisuuden kysymyksiin sekä feministisen ajattelun moninaisuuteen, käsiteltävien teoreetikojen erilaiset sijainnit ja strategiat uhkaavat liudentua näkyvistä. Kallioinen paikantaa kirjoittajia tieteenalojen ja kansallisuuden mukaan, mutta nämä ”nimilaput” – kuten ”saksalainen taiteentutkija”, ”australialainen”, ”ei-amerikkalainen”, ”suomalainen kolmannen aallon feministi”, ”alkuperäisasukkaiden parissa liikkunut” tai ”tutkija ja feministi” – jäävät pinnallisiksi.

Teoksen keskeisenä dynamiikkana on australialaisen tutkimuksen suhde valtavirtana

nähtyyn angloamerikkalaiseen ja ranskalaiseen tutkimukseen sekä suomalaisen naistutkijan lukureitit feministiseen ja jälkikolonialistiseen kulttuurintutkimukseen. Australialainen kulttuurintutkimus nojaa historiallisesti erityisiin kolonialismin ja luokkayhteiskunnan muotoihin, joten kyseessä ei ole muualle kopioitavissa oleva malli. Kuten Kallioinen (s. 99–100) toteaa, vastaavanlaista heijastusta tulisi välttää myös brittiläisen ja yhdysvaltalaisen kulttuurintutkimuksen kohdalla. Tällaista kulttuurisen viitekehyksen – sekä ylipäätään *tutkimuksellisen kontekstin* – pohdintaa olisikin ollut kiinnostava sekä syventää että laajentaa.

Suomalaisen lukijakunnan kannalta vaikkapa australialaisen ja kotimaisen kulttuurintutkimuksen suhteiden käsittely – tai ylipäätään viitekehyksenä käytetyn kotimaisen kulttuurintutkimuksen määrittely – olisi ollut kiinnostavaa. Toinen mahdollinen syvennys olisi voinut olla Morrisin taustoittaminen suhteessa australialaiseen naistutkimukseen: esimerkiksi Elspeth Probynin kulttuurintutkimusta, identiteettiä ja ruumiin materiaalisuutta koskevat pohdinnat olisivat voineet olla tässä yhteydessä kiinnostavia. Kolmantena – ja kenties tärkeimpänä – mahdollisena syventämisen suuntana näkisin australialaisuuden ja etnisyyden tarkemman pohdinnan: Kallioinen keskittyy kolonialismin historiaan brittiläisten rangaistusvankeiden ja aboriginaalien suhteiden kautta, jolloin esimerkiksi Australiassa melko keskeinen aasialaissiirtolaisuus rajautuu pois näkökentästä. Tähän liittyy myös kysymys kirjoittajan harjoittamasta tieto-vallasta suhteessa australialaisuuden mer-

kityksiin: se, mihin australialaisuutta koskevaan tietoon ja kokemukseen kirjoittaja nojaa ja millä ehdoilla tämä tekstiään tuottaa.

Rannalla merirosvon morsiamen kanssa on sivumäärältään tiivis ja lähtökohdiltaan kunnianhimoinen teos, joka viehättää etenkin kirjoittajan oman äänen noustessa etualalle. Kirjoittajan kertojanäänä koros-

taminen olisi varmasti auttanut tutkimuskeskustelusta ja tapausesimerkistä toiseen siirtymistä. Käsikirjoituksen tarkempi viimeistely olisi helpottanut lukukokemusta muutoinkin, sillä teos on kieleltään valitettavan takkuinen: mukana on hankalia ilmauksia, anglismeja, kirjoitus- ja sanajärjestysvirheitä. *Rannalla merirosvon morsiamen kanssa* tarjoaa kiinnostavia

avauksia, sujuvaa teoreettista käsittelyä ja osin runollista ilmaisuja. Jäin itse kaipaamaan kertomukselle jatkoa, jossa ei niinkään ”oleskeltaisi rannalla” erilaisten tutkijahahmojen ja teoreettisten ajatusten kanssa kuin keskityttäisiin tämän oleskelun ehtoihin, paikkoihin ja mahdollisuuksiin.

Susanna Paasonen